

došla maturantinja, kateri je urnik določil pozimi 27, poleti 26 ur na teden, medtem ko vprašalki pozimi 29, poleti 28 1/2 ur na teden.

II. Ali je dolžna ista učiteljica, ki ima svojih 28 ur v razredu, poučevati še dečke ponavljalne šole v nedeljo namesto nadučitelja, ki ima pozimi 26, poleti 24 ur na teden.

III. Ali mora ista učiteljica brezpogojno, brez vsakega ugovora pokoriti se pristranskemu in od nekdanj skrajno nekolegijalnemu nadučitelju? Zatirana učiteljica.

Odgovor:

Ad I. Dolžni ste, to storiti. Toda opravičeni ste, zoper že potrjeni urnik pritožiti se na c. kr. deželni šolski svet, ki Vam bo ustregel, ako imate dovolj razlogov, kar pa dvomimo gledé te točke.

Ad II. Dolžni ste, to storiti, ako je tudi v teh točkah urnik od c. kr. okrajnega šolskega sveta potrjen. Vendar se mu dá s pritožbo ugovarjati, zakaj po zakonu mora moška učna oseba stare dečke poučevati. Torej Vam svetujemo, da v tej točki, namreč gledé poučevanja dečkov v ponavljalni šoli, ugovarjate in se sklicujete na državni zakon.

Ad III. Slušati se mora; toda pritožba je dovoljena, in dobro utemeljena pritožba ima večkrat povoljni uspeh.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Slovenska Šolska Matica. Knjige „Slovenske Šolske Matice“ za l. 1906. bodo kmalu dotiskane. Da nam bo mogoče o pravem času sestaviti in natisniti tudi imenik članov našega društva, prosimo p. n. gg. poverjenike, ki nam še niso naznačili letošnjih članov, da to nemudoma store. V isti namen prosimo p. n. učitelje in učiteljice, da čimprej oglašajo svoj pristop pri svojih poverjenikih. — Častno bi bilo za naš stan, da se tudi letos pomnoži število Matičarjev. Odbor.

Učiteljsko društvo kranjskega okraja je zborovalo dne 4. oktobra t. l. v prostorih deške ljudske šole v Škofji Loki. Ob 2. uri popoldne odpravi predsednik, tovariš nadučitelj Fr. Luznar, zborovanje. Pozdravi navzočnike, katerih je bilo 22, in opozarja na članek v „Učit. Tovarišu“, ki ga je spisal nadučitelj Janko Žirovnik iz St. Vida nad Ljubljano, ki govori o organi-

je zapustil vse svoje ogromno imetje obstoječe iz hiše in nad 250.000 dinarov, kakor fond za učiteljske penzije. Pokojnik je preminul 29. junija 1877. l. Kot upokojeni član državnega sveta. V svojem življenju je igral važno vlogo v javnem srbskem gibanju.*) Hvaležno učiteljstvo mu je postavilo dostojen spomenik v Kalimegdanu.

Ogledali smo si tudi dom „Učiteljskega združenja“. Krasna stavba! Nahaja se v ulici kneginje Ljubice. V pritličju ima „Učiteljsko združenje“ svoje prostore, kakor pisarnico, čitalnico, knjižnico itd., a ostale prostore posedujejo privatne stranke. Stavba stane okrog 105.000 dinarov. Kupili so jo l. 1905., in sicer se dali takoj 65.000 dinarov, ostalo plačujejo v obrokih. V čitalnici smo zasledili tudi našega „Učit. Tovariša“ in „Popotnika“. Znamenje, da se srbsko učiteljstvo živo zanima za nas Slovence.

Pri tej priliki povemo tudi, da smo si ogledali „Jugoslovansko čitalnico“, znano po svojem predsedniku Slovencu Vukasoviču. Tu smo našli večino slovenskih časopisov, kar nas je posebno zradostilo in domislili smo se one pesmi, ki pravi, da „Slovan povsod brate ima. — —“

*) Kdor se zanima za življenje tega mecena, naj bere knjigo: „Život i rad Jovana Gavrilovića“. Napisao And. Gavrilović, Beograd 1900.

zaciji učiteljstva. Na enake krožke je treba misliti tudi v obširnem kranjskem okraju; morda se sestavijo taki krožki za vsak sodnijski okraj posebej.

O vzgoji plemenitih nageljnov je predaval gospod Friderik Kramer, učitelj v Škofji Loki. Pri razjasnevanju se je opiral na vzgojo 1. iz semena, 2. s podtaknjenci (Stecklinge) in 3. z vlaknicami (Senker). Kolikor se je pač dalo v tem letnem času, je pokazal na posameznih nageljnih rastlinah, kako se postopa praktično pri cepljenju. Na razna vprašanja je dal poučljive odgovore. Prijateljem nageljnov je priporočal, naj naročajo semena in vse, kar spada le sem, pri eksportni tvrdki Fran Spora (Klattau-Češko).

O novem šolskem in učnem redu je poročal gospod Fran Ivane, učitelj v Kranju. Opozarjal je na tozadevno razpravo v „Deutsch-österreichische Lehrerzeitung“. Dotična številka tega lista je izšla dne 15. novembra lanskega leta ter najizdatneje preračunava s splošnega stališča ta novi naš zakon. Marsikateremu odstavku je sledila živahna debata.

Društveni tajnik je predlagal, naj se obrne društvo od slučaja do slučaja na srednješolske profesorje, da bi prevzeli kako predavanje pri društvenih zborovanjih. Po nekaterih pomislekih se je predlog končno sprejel. K sklepu je poročal predsednik o zapuščini umrlega nadučitelja Josipa Travnja. Društvu je volil 5695 K 44 h, od katere vsote ostane društvu okroglih 5000 K kot glavnica. Ker se odkrije njemu dne 1. novembra t. l. na ljubljanskem pokopališču nagrobni spomenik, vabi in pozivlja predsednik navzočne na slavnostno odkritje.

Na neko interpelacijo zastran razpisa učiteljskih služb v kranjskem šolskem okraju dá predsednik potrebno pojasnilo, na kar zaključijo zborovanje.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje v četrtek, dne 8. novembra 1906, ob 10. uri v šoli Leitersberg. Vzpored isti, ki je bil določen za zborovanje dne 4. oktobra.

Ker imamo pogovoriti za društvo jako važno stvar, prosim imenom odbora, da pridejo g. društveniki polnoštevilno. G. odborniki naj blagovolijo priti že ob 1/2 10. uri.

Augustin Požegar, tač. načelnik.

Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj zboruje v četrtek, dne 8. novembra po 10. uri predpoldne v Franc Jožefovi šoli v Ljutomeru po sledečem vzporedju: 1. zapisnik, 2. dopisi, 3. najvažnejše iz pedagoških in šolskopoličnih listov, poroča J. Robič, 4. Perutninski tečaj v Otterbachu na Gornjem Avstrijskem, poroča T. Pušenjak, 5. slučajnosti. Da se vidimo po dolgem vsi! Odbor.

Dobili smo dovoljenje, da si smemo ogledati znameniti konak, kraljevo palačo. — Obšlo nas je neko čudno čuvstvo, ko smo prestopili vrtna vrata te palače. Živo se nam je prebudil spomin, in videli smo v duhu vso zgodovino najnovejšega časa. Del konaka, kjer je paševal prednjik sedanjega kralja, je razrušen in odstranjen tako temeljito, kakor so temeljito izbrisali stari Rimljani despotično Kartago s svetovnega pozorišča. Na kraju, kjer se je izročil oni despot usodne noči razljučenemu ljudstvu, igra sedaj vsak dan vojaška godba.

Tragedija življenja — igra usode! — — —

Ogledali smo si tudi šolski muzej „Učiteljskega združenja“. Muzej hrani dokaj znamenitih stvari, le žal, da je sedaj natančen pregled nemogoč, ker je muzej za silo nastanjen v tako tesnih prostorih, ki lahko tekmujejo z nekdanjim prostorom našega šolskega muzeja. — V pomladi tega leta je doletela ta muzej nesreča, da je izbruhnil v muzejskih prostorih požar in uničil dokaj stvari in pokvaril deloma prostore šolskega muzeja. V kratkem se preseli muzej v primerne prostore.

Znamenito je centralno pravoslavno pokopališče. Tu so gomile premnogih slavnih mož srbskega naroda. V pokopališki kapeli pa kažeta dva preprosta lesena križa, da tu leže — baje — ostanki Aleksandra in Drage. — — —

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj ima redno zborovanje v nedeljo, dne 11. novembra t. l., v navadnih prostorih ob 11. uri predpoldne po nastopnem vzporedju: 1. zadnji zapisnik, 2. petje, 3. društvene zadeve in nasveti, 4. iz šolske prakse. K obilni udeležbi vljudo vabi odbor.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek dne 8. novembra 1906 dopoldne ob 11. uri v okoliški šoli po sledečem vzporedju: 1. zapisnik zadnjega zborovanja, 2. dopisi, 3. poročilo o letošnji glavni skupščini „Zaveze“, 4. slovniška razprava „o povedju“, poročila g. Matija Heric, 5. slučajnosti. Na polnoštevilno udeležbo vljudo vabi

Franc Šorn, t. č. predsednik.

Književnost in umetnost.

Odbor družbe sv. Mohorja nam naznanja, da je izmed razpisanih nagrad za dve povesti določil prvo nagrado v znesku 3000 kron povesti pod geslom „Življenje je boj“, spisal g. Engelbert Gangl, učitelj v Idriji, drugo nagrado v znesku 1500 kron povesti „Novo življenje“, spisal g. dr. Fran Detela, ravnatelj v p. v Novem mestu.

„Slovenska Matica“. Odbor je v zadnji seji dne 17. oktobra odobril knjižni program za prihodnje leto. Po tem programu naj bi „Slovenska Matica“ izdala za l. 1907 sledeče knjige: 1.) Zbornik za leto 1907. 2.) Prevodi iz svetovne književnosti. IV. snopič. 3.) Knezove knjižnice XIV. zvezek. 4.) Dr. Štrekelj: Slovenske narodne pesmi. XI. snopič. 5.) Zabavne knjižnice XIX. zvezek. 6.) Seidl: Savinske planine (z ilustracijami). 7.) Hrvaške knjižnice II. zvezek. 8.) Letopis za l. 1907. Knjige naj obsegajo krog 80 pol. — Odbor je tudi sklenil pritrditi nasvetu, da bodi leta 1910. slovanska razstava v Pragi, ki se je namerava udeležiti tudi „Slovenska Matica“. Od zadnje seje je društvu pristopilo 273 letnikov nanovo ali vnovič, za letos pa plačalo 2441 članov.

Djevojačka gimnastika. Priredila Ivana Hirschmann, učiteljica gimnastik u ženskem liceju i zem. viš. djev. školi u Zagrebu. God. 1906. U vlastitoj nakladi. — Gdč. Hirschmannova je napisala to knjigo na vsestransko prigovarjanje posebno pa na željo hrvaških ljudskošolskih učitelje. Svojo nalogo je izvršila izborna, saj je pisala knjigo na podlagi svojih mnogoletnih izkušenj. V teoretiškem delu razlaga pojem, svrhu in vzgojno vrednost ter nalogo telovadnega pouka vobče in v ljudski šoli posebej, potem pa govori o posebnostih dekliške telovadbe. Največ primerov v praktičnem delu kaže v obliki predavanja, kar bo koristilo učiteljicam. Knjigo, ki je priča temeljitega

Zanimiv je bil izlet v eno in pol ure oddaljeni Topčider, kjer je kraljevski poletni stan. Peljali smo se tja z električno železnico. Nabasalo se nas je toliko v vozove, da se bi bila zgodila kmalu velika nesreča. Med potjo je skočil en voz s tira; posledic seveda ni bilo družih kakor le-ta, da so ga morali dvigniti zopet v tir. — A večja nesreča bi se bila kmalu dogodila tovarišu T. — Srce njegove bi bilo tudi kmalu skočilo s tira. Sreča njegova je bila pač ta, ker ne pozna še dovolj temeljito električnih moči, zakaj on vozi svoj voziček samotež, in to ga je ravno obvarovalo vseh nezdod.

Topčider — kaj lep kraj — je turškega izvora in pomeni po naše prostor za topove. Tu ima kralj svoje letno bivališče v prav preprosti, na švicarski slog nas opominjajoči palači, ki stoji v prav slikovitem parku. Park obdajajo kroginkrog obširni gozdovi, kjer prebiva dokaj divjačina. Tu je v bližini znani „Košutnjak“, kjer je bil umorjen dne 10. junija l. 1868. knez Mihael. Morilec, advokat Radovanović in njegova dva sinova, so tu napadli kneza in njegovo sestrčno ter ju pobili.

V Topčideru je umrl tudi knez Miloš.

(Dalje.)

strokovnega znanja, toplo priporočamo. Stane 1 K 50 h in se naroča v knjigarni Breyer (Zagreb — Ilica) ali pa pri pisateljici.

Popotnik. Letnik XXVII. Štev. 10. — Na uvodnem mestu nadaljuje tovariš Avgustin Požegar svojo razpravo „Laž in resnica“. — Nad vse marljivi okr. šol. nadzornik Dragotin Pribil govori o „Obiteljskih večerih“, in sicer razpravlja v 5. poglavju o uprizoritvi obiteljskih večerov. — Isti pisatelj priobčuje v naslednjem članku po A. P. Nečajevu razpravo o „Higijeni pozornosti“. — Dr. J. Bezjak prijavlja nadaljevanje „O estetiškem deklamovanju v ljudski šoli“. — Fr. Kocbek in M. J. Nerat nadaljujeta poročilo „S I. mednarodnega kongresa za šolsko higijeno v Norimberku l. 1904“. — Tovariš Ivan Šega je napisal 124. in 125. odstavek svojih zanimivih „Pedagoških utrinkov“. — Za „Književnim poročilom“ je priobčen „Razgled“, ki je tudi v tej številki bogato založen.

Politiški pregled.

* **Volilna reforma — rešena v odseku.** 27. oktober tega leta ostane zgodovinske važnosti v avstrijskem ustavnem življenju. Odsek je z veliko večino sprejel kompromisni predlog poslanca Gessmanna glede varstva razdelitve volilnih okrajev. Ta točka je bila v razpravah zadnja in jako kritična. Zdelo se je že, da ne pride do kompromisa in da v zadnjem trenutku ponesreči vse to delo velike politične reforme ob zahtevi Nemcev po varstvu volilnih okrajev. Kolika je bila nevarnost, o tem govori najglasnejše fakt, da je cesar 25. pret. mes. pozval k sebi vse tri ministre-rojake — Nemca Pradeja, Čeha Pacaka in Poljaka Dzieduszyckiego ter železniškega ministra dr. Derschatto — ki jim je nujno polagal na srce, naj uporabijo ves svoj vpliv na svoje stranke, da odsek sprejme načrt volilne reforme. — Tako se je tudi zgodilo dne 27. oktobra v seji odseka za volilno reformo. Ministrskemu predsedniku Becku se je posrečilo, kar se ni hotelo posrečiti ni Gautschu ni Hohenlohu. Volilna reforma pride sicer še v plenum zbornice, kjer bodo razni poslanci sicer še govorili, še predlagali in še protestirali, ali končno obvelja volilna reforma. Baron Beck je torej dosegel svoj smoter, in njegovo ime ostane tesno spojeno z novo politično in parlamentarno ero v Avstriji. Nikdar več ne bomo volili v državni zbor po starem zistemu Schmerlingovem, in volitev na podlagi principa zastopstva interesov ne bo več! S temi besedami je markantno označena zgodovinsko-važna evolucija, ki se vrši v tem času v političnem in ustavnem življenju Avstrije.

* **Iz višav.** Grof Goluchowsky je torej padel. Njegova vnanja politika je težko bremenila na balkanskih narodih, kakor piše „Novi Vek“, glasilo bolgarske vlade. — Na njegovo mesto je poklical cesar barona Aehrenthala, avstro-ogrškega poslanika v Petrogradu. Prej grof — zdaj baron, demokratskega ni torej nič v takih politikih. In to je slabo! — Državni vojni minister general Pitreich je podal svojo demisijo, ki jo je cesar sprejel. Njegov naslednik je general Schönaich, minister avstrijske deželne brambe.

* **Učite se češčine!** Nemški ljudski svet na Češkem svetuje nemškim dijakom, naj potujejo v počitnicah po čeških krajih, da se nauče češčine. Tako bodo pozneje lahko izpodirali Čeha iz javnih služb. Učenje češčine je priporočal nemškemu dijakom tudi poslanec Wastian na shodu v Ljutomeru.

* **„Slavia“**, na Dunaju izhajajoč češki list, ostro napada češke poslance, češ, da so se izpremenili iz rjovečih levov v poblehne konjičke. Mladostem se v domovini majajo tla. Te zavezniške klerikalnih Slovencev čaka — poraz, torej zaslužno plačilo.

* **Italijani in Slovani.** Društvo „Dante Alighieri“ je nedavno imelo svoj 17. kongres, kjer je izkazalo 200.000 lir bilance. Zborovalci so izjavili, da ne bodo podpirali teženj, ki preté kršiti trozvezne pogodbe. Tudi ne bo društvo gojilo sovražstva med Italijani in Hrvati v avstrijskem Primorju. Podpiralo pa bo z vso odločnostjo avstrijske Italijane v kulturni borbi proti Slovanom.

* **Srbija.** V skupščini je naprednjak Marinković grajal vlado zaradi nje postopanja v carinski vojni z Avstro-Ogrsko. Po